

Farklı Okul Türlerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri

Burnout Levels of Teachers Working in Different Types of Schools

Ünal Türkçapar¹, Murat Atasoy², *Tansu Kurtuldu³

¹ Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kahramanmaraş, TÜRKİYE / turkcaparunal@hotmail.com / 0000-0002-4205-6446

² Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kırşehir, TÜRKİYE / matasoy@ahievran.edu.tr / 0000-0002-0258-8042

³ Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, TÜRKİYE / tansu7806@gmail.com / 0000-0002-2525-2277

* Corresponding author

Özet: Bu çalışma, Bişkek ilindeki farklı tür okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin nasıl şekillendiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışma betimsel ve çıkarımsal bir niteliğe sahiptir. Bu araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Kırgızistan Bişkek şehrinde eğitim bakanlığına bağlı Kırgız, Rus ve Türk okullarında görev yapan 67 erkek ve 163 kadından oluşan toplam 230 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma betimsel nitelikte olup, çalışmada "tarama modeli" düşünülerek araştırmanın modeli oluşturulmuştur. Bu çalışmada verilerin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu ve Maslach Tükenmişlik Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması ise İnce ve Şahin (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS 25.0 istatistik programı ile değerlendirilmiştir. Katılımcıların demografik değişkenleri (cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumunuz, mesleki durumunuz ve çalıştığınız okul) için yüzde ve frekans değerleri alınmıştır. Verilerde parametrik testler kullanılarak ikili grup karşılaştırmalarında t testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında ANOVA testi uygulanmış ve gruplar arası farklılığın tespiti için Post Hoc Tukey Çoklu Karşılaştırma testi uygulanmıştır. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesinde; cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre yüksek ortalamaya sahip oldukları, yaş değişkenine göre yaşı büyük olanlar lehine, okul türü değişkenine göre Kırgız eğitim sistemine göre olan okullar lehine, eğitim düzeyi değişkenine göre fark olmadığı fakat puan ortalamaya değerlerine göre en yüksek değerin yüksek lisans eğitimine sahip öğretmenler lehine, medeni durum değişkenine göre evli olanlar lehine fark olduğu ve mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, tükenmişlik, öğretmen.

Abstract: This study was conducted to determine how the professional burnout levels of teachers working in different types of schools in Bishkek are shaped. Screening method was used in this study. This study has a descriptive and inferential nature. The study group of this research consists of a total of 230 participants, 67 men and 163 women, working in Kyrgyz, Russian and Turkish schools affiliated with the Ministry of Education in Bishkek, Kyrgyzstan, in the 2022-2023 academic year. The research is descriptive in nature, and the research model was created considering the "scanning model" in the study. In this study, a demographic information form prepared by the researcher and the Maslach Burnout Scale were used to collect data. The Turkish adaptation of the scale was carried out by İnce and Şahin (2015). The obtained data were transferred to the computer environment and evaluated with the SPSS 25.0 statistical program. Percentage and frequency values were taken for the demographic variables of the participants (gender, age, marital status, educational status, professional status and the school where you work). The t-test was applied in binary group comparisons using parametric tests in the data, the ANOVA test was applied in comparing more than two groups, and the Post Hoc Tukey Multiple Comparison test was applied to Decipher the difference between the groups. In determining the burnout levels of teachers, it was concluded that male participants had a high average compared to female participants according to the gender variable, in favor of those older than the age variable, in favor of schools according to the Kyrgyz education system according to the school type variable, there was no difference according to the educational level variable, but the highest value according to the average score values was in favor of teachers with higher education, in favor of those married according to the marital status variable, and there was no significant difference according to the professional seniority variable.

Keywords: Education, burnout, teacher.

Received: 18.02.2024 / Accepted: 22.03.2024 / Published: 30.04.2024

<https://doi.org/10.22282/tojras.1439300>

Citation: Türkçapar, Ü., Atasoy, M., Kurtuldu, T. (2024). Farklı Okul Türlerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri, The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS), 13 (2), 141-150.

GİRİŞ

Eğitimin her bir bireyin temel hakkı olduğu ve hem kişilerin yaşamı için bireysel olarak önemi hem de ülkelerin kalkınması açısından önemi göz önüne alındığında öğretmenlik mesleğinin de önemini kavramak mümkün olmaktadır. Eğitimin temel taşı olan öğretmenler, yaptıkları işin doğası gereği bedensel bir yıpranmadan ziyade duygusal yıpranma ve mesleki tükenmişlik ile karşı karşıya oldukları bilinmektedir.

Gündelik yaşam içerisinde iş hayatı insan hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır. Bunun doğal bir sonucu olarak bireylerde tükenmişliği ortaya çıkarması mümkündür. Maslach ve Jackson tükenmişliği, stresli çalışma koşulları karşısında kronik bir tepki ve diğer bireylerle yakın ve sürekli çalışan bireylerin maruz kaldığı üç boyutlu bir sendrom olarak tanımlanmıştır (1).

Maslach ve Jackson tükenmişliği "duygusal tükenme", "kişisel başarı" ve "duyarsızlaşma" olarak üç boyut altında ele almaktadır. Bu modele göre tükenmişlik üç boyutta meydana gelen bir sendromdur ve boyutlar birbiriyle ilişkilidir (2). Tükenmişlik; bireyin iş yaşamında diğer

bireylerle sıkı bir iletişim ve etkileşim içerisinde bulunması gereken durumlarda sıklıkla karşılaşılabilen üç boyutlu bir sendrom olarak ele alınmaktadır. Bahsi geçen bu boyutlar; duygusal tükenme, kişisel başarı ve duyarsızlaşma olarak isimlendirilmiştir (3).

Duygusal tükenme, tükenmişliğin ilk alt boyutu olarak ele alınmaktadır. Birey duygusal olarak tükenme hissini yaşadığında hiçbir şey yapmak istemeyecek ve hem fiziksel hem de duygusal olarak tükenmiş hissedecektir. Bunun sonucunda birey mevcut işleri ya da farklı bir iş ile yüzleşmekten çekinir ve yeni bir işe başlamak istemez (4).

Duygusal tükenme, tükenmişlik sürecinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle en kritik unsur olmakta ve bireyin iş yaşamındaki stres seviyesi ile ilgili gelişmektedir. İş yaşamında zorlanan, yorulan ve yoğun bir çalışma temposu içerisinde bulunan birey tüm bunlara bir tepki olarak duygusal tükenme ile karşı karşıya kalmaktadır (5). Bireylerin duygusal tükenme ile karşılaşmasının ana sebepleri yoğun iş temposu ve iş yaşamında yüz yüze kalınan çatışma ortamıdır (6).

Tükenmişlik, bireyin mevcut durumu ile gerçekte var olmak istediği durum arasındaki uyumsuzluğun sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreç içerisinde bireyin sahip olduğu değerlerde ve arzulara aşımın meydana gelebilmektedir. Bu aşımın, bireyin iç dünyasında gerçekleşmektedir. Bu durum, ağır seyreden ve devamında bireylerde iyileşmesi oldukça zor olan psikolojik etkilere sebep olan bir hastalıktır (4).

Tükenmişliğin de tıpkı diğer psikolojik hastalıklar gibi belirtileri vardır. Bireyi rahatsız eden boyutta bir bitkinlik, hayal kırıklığı, öfke ve başarısızlık duygusu gibi faktörler bu belirtilerin temel özelliklerini oluşturur. Bu durum bireyin içerisinde bulunduğu kişisel yaşamı ve beraberinde çevresindeki sosyal çevreyi bozmaktadır (7).

Bireyin çalışma hayatında diğer bireylerin sorunlarını çözme noktasında kendisini yetersiz görmesi sebebiyle duyarsızlaşma ortaya çıkmaktadır ve duyarsızlaşma tükenmişlik sendromunun ikinci boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır (8). Duyarsızlaşma yaşayan birey iş ortamındaki insanlarla arasına mesafe koymakta ve bu insanlarla olan ilişkilerini işini devam ettirebilecek seviyede minimuma indirmektedir (9). Bu dönemde birey iş ortamında bulunan diğer kişilerin yardım taleplerine veya hizmet vermekle sorumlu olduğu topluluğa ve çalışmakta olduğu kuruma karşı güvensiz bir tutum sergilemektedir. Profesyonel iş yaşamını ve özel yaşamını keskin bir çizgi ile ayıran birey, işinden giderek uzaklaşma eğilimi göstermektedir (10).

Kişisel başarı, kişisel başarısızlık veya kişisel başarı hissinde azalma gibi farklı şekillerde nitelendirilen mesleki tükenmişliğin üçüncü boyutudur. Bu boyut bireyin öz değerlendirmeyi gerçekleştirdiği boyut olup kişisel başarının azalması şeklinde kendini gösterir. Bireyin kişisel başarısızlığındaki azalmanın sonucu olarak; içine kapanma, kendine karşı düşük öz saygı, motivasyon kaybı, çalışma arkadaşları ile iletişimsizlik ve anlaşmazlık, baskılar karşısında depresyon eğilimi ve benlik saygısının kaybı kendisini göstermektedir (10). Birey, suçluluk duygusu ve iş ortamında sevilmediğini düşünmesinin de sonucu olarak kendine karşı öz saygısını yitirir; depresyon ve stres ile karşı karşıya kalır. Duygusal tükenme duyarsızlaşmanın, duyarsızlaşma ise kişisel başarının nedeni olarak nitelendirilmektedir (11,12).

Okul ortamı insan ilişkilerinin ve sosyalliğin üst düzey gerçekleştiği ve her bireyin ikinci evi olduğunu söylemek doğru olacaktır. Günümüzdeki değişiklik ve yenilikler öğretmenlerden performans beklentilerini artırmaktadır. Bu durum çalışma hayatındaki beklentileri artırırken, öğretmenlerin değişim ve yeniliklere hızlı bir şekilde adapte olmalarını da gerektirmektedir.

Bu doğrultuda çalışmanın amacı; farklı tür okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin betimsel olarak araştırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların tükenmişlik düzeylerini belirlemek için cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumunuz, mesleki durumunuz ve çalıştığınız okul değişkenlerinde farklılaşma olup olmadığı, kapsamlı olarak araştırılıp ele alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni: Araştırma betimsel nitelikte olup, Bişkek ilindeki farklı tür okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri incelenmiştir. Bu çalışmada “tarama modeli” düşünülerek araştırmanın modeli oluşturulmuştur. Tarama modeli, bir konunun veya olayın örneklem veya evren üzerindeki araştırmalarının tamamen kendi koşulları içerisinde yani herhangi bir müdahale gerçekleştirilmeden (13) veya araştırma konusunu oluşturan durumlarda herhangi bir değişiklik meydana getirmeden (14) betimlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada da araştırmaya kaynak teşkil eden veriler katılımcılara herhangi bir müdahalede bulunulmadan toplanmıştır.

Çalışma Grubu: Bu araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Kırgızistan Bişkek şehrinde eğitim bakanlığına bağlı Kırgız, Rus ve Türk okullarında görev yapan 67 erkek ve 163 kadından oluşan toplam 230 katılımcı oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Kullanılan Araçlar: Verilerin elde edilmesi Google Formlar aracılığı ile gerçekleşmiştir. Araştırmada 2 farklı veri toplama aracı kullanılmıştır.

- **Tanımlayıcı Bilgi Formu:** Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgiler Formu” kullanılmıştır. Bu form; cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumunuz, mesleki durumunuz ve çalıştığınız okul sorularından oluşmaktadır.
- **Maslach Tükenmişlik Envanteri – Eğitimci Formu:** Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilmiş olan ve üzerinde gerçekleştirilen bazı değişiklikler ile Maslach, Jackson ve Schwab tarafından Maslach Tükenmişlik Envanteri- Eğitimci Formuna dönüştürülmüştür (14). Çalışmanın Türkçe uyarlaması ise İnce ve Şahin (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir (15).

Ölçek 22 madde ve 3 boyuttan oluşan 5'li likert tipindedir. Ölçeğin boyutlarını; duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı oluşturmaktadır. Duygusal tükenme alt boyutu 1-2-3-6-8-13-14-16-20 numaralı maddelerden oluşmak üzere toplamda 9 maddedir. Duyarsızlaşma alt boyutu 5-10-11-15-22 numaralı maddelerden oluşmak üzere toplamda 5 maddedir. Kişisel başarı boyutu ise 4-7-9-12-17-18-19-21 numaralı maddelerden oluşmak üzere toplamda 8 maddedir.

Kişisel başarı boyutunda alınmış olan düşük puanlar yüksek düzeyde bir tükenmişliği ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle, kişisel başarı boyutu ters yönlü bir ilişki gösterdiğinden bu boyutta düşük puan alan öğretmenlerin yüksek düzeyde tükenmişlik yaşadıklarını söylemek mümkündür.

Ölçeklerin güvenilirliği için Cronbach's Alfa (α) iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir. Duygusal tükenme alt boyutunun güvenilirlik katsayısı (α) = 0.834, duyarsızlaşma alt boyutunun güvenilirlik katsayısı (α) = 0.794, kişisel başarı alt boyutunun güvenilirlik katsayısı (α) = 0.815, Maslach tükenmişlik

ölçeğinin güvenirlik katsayısı (α) = 0.856 olarak hesaplandığı görülmüştür. Bu istatistik değerinin 0.70' den büyük olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi: IBM SPSS Statistic 25 programıyla veri analizi yapılmıştır. Katılımcıların demografik değişkenleri (cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumunuz, mesleki durumunuz ve çalıştığınız okul) için yüzde ve frekans değerleri alınmıştır.

Tablo 1 de görüldüğü gibi (çarpıklık-basıklık) testi sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. George ve Mallery, çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ile -2 aralığında olması durumunda dağılımın

normal olduğu şeklinde yorumlanabileceğini belirtmiştir (16). Verilerde parametrik testler kullanılarak ikili grup karşılaştırmalarında t testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında ANOVA testi uygulanmış ve gruplar arası farklılığın tespiti için Post Hoc Tukey Çoklu Karşılaştırma testi uygulanmıştır.

Tablo 1. Normallik Testi

Ölçek	Skewness	Kurtosis
<i>Duygusal Tükenme</i>	.007	-.577
<i>Duyarsızlaşma</i>	.581	.515
<i>Kişisel Başarı</i>	-.433	.673
Tükenmişlik Genel	.073	.219

BULGULAR

Tablo 2. Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Dağılımı

Demografik Değişkenler	Frekans	Yüzde(%)
Yaş	22-27 Yaş	24.3
	28-33 Yaş	14.3
	34-39 Yaş	18.3
	40-45 Yaş	18.3
	46 ve Üzeri Yaş	24.8
	Toplam	230
Cinsiyet	Kadın	70.9
	Erkek	29.1
	Toplam	230
Medeni Durum	Bekar	29.6
	Evli	70.4
	Toplam	230
Öğrenim Durumu	Üniversite	41.3
	Yüksek Lisans	36.5
	Doktora	1.3
	Diğer	20.9
	Toplam	230
Mesleki Deneyim	1 Yıdan Az	9.6
	1-5 Yıl	27.8
	6-10	18.3
	11-15 Yıl	8.3
	16-20 Yıl	11.7
	20 Yıl ve Üzeri	24.3
	Toplam	230
Çalıştığımız Okul	Kırgız Okulu	39.1
	Rus Okulu	41.7
	Türk Okulu	19.1
	Toplam	230

Tablo 2' de demografik değişkenler incelendiğinde araştırmaya %70,9'unun 163 kişi ile kadın, %29,1'inin 67 kişi ile erkek ve toplamda 230 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenlerin %70,4'ünün 162 kişi ile evli, %29,6'sının 68 kişi ile bekar olduğu gözlenmiştir. Katılımcılar en fazla; %24,8'i 46 ve üzeri yaş aralığında, %41,3'ü üniversite/lisans mezunu oldukları, %27,8'i 1-5 yıl deneyime sahip oldukları

Tablo 3. Tükenmişlik puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
<i>Duygusal tükenme</i>	Kadın	163	21.30	5.81	-1.079	228	.282
	Erkek	67	22.24	6.42			
<i>Duyarsızlaşma</i>	Kadın	163	10.40	3.01	-1.783	228	.076
	Erkek	67	11.16	2.84			
<i>Kişisel başarı</i>	Kadın	163	32.32	4.45	.963	228	.336
	Erkek	67	31.72	3.95			
Tükenmişlik Genel	Kadın	163	64.02	8.02	-.948	228	.344
	Erkek	67	65.12	7.99			

ve %41,7'sinin de Rus okullarında görev aldıkları tespit edilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkenine tükenmişlik puanları ve alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerine yönelik genel ortalama değerler incelendiğinde ($\bar{x}=65.12$) değer ile erkekler, kadınların ($\bar{x}=64.02$) göre yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Tükenmişlik puanlarının medeni durum değişkenine göre t-testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Medeni Durum	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
<i>Duygusal tükenme</i>	Bekâr	68	20.78	5.85	-1.304	228	.194
	Evli	162	21.91	6.04			
<i>Duyarsızlaşma</i>	Bekâr	68	10.01	2.85	-2.021	228	.044*
	Evli	162	10.88	2.99			
<i>Kişisel başarı</i>	Bekâr	68	31.62	5.23	-1.200	228	.231
	Evli	162	32.36	3.86			
Tükenmişlik Genel	Bekâr	68	62.41	8.17	-2.390	228	.018*
	Evli	162	65.15	7.82			

* $p<0.05$

Katılımcıların tükenmişlik alt boyutlarından olan “kişisel başarı ve duygusal tükenme” alt boyutlarında medeni duruma göre farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Medeni durum değişkenine göre “duyarsızlaşma” alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Alt boyutun ortalama değerleri incelendiğinde; ($\bar{x}=10.88$) değer ile evli öğretmenler, bekâr öğretmenlere ($\bar{x}=10.01$) göre yüksek

ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların tükenmişlik düzeyi genel puanlarının medeni duruma göre farklılık anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Ölçeğin genel boyuttaki puanları incelendiğinde; ($\bar{x}=65.15$) değer ile evli öğretmenler, bekâr öğretmenlere ($\bar{x}=62.41$) göre yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Tükenmişlik puanlarının yaş değişkenine göre ANOVA sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Yaş	n	\bar{x}	ss	F	p	Anlamlılık
<i>Duygusal tükenme</i>	22-27 (1)	56	21.55	5.91	1.999	.096	
	28-33 (2)	33	22.18	7.51			
	34-39 (3)	42	22.07	4.87			
	40-45 (4)	42	23.00	5.50			
	46 ve Üzeri (5)	57	19.82	5.99			
	Toplam	230	21.57	6.00			
<i>Duyarsızlaşma</i>	22-27 (1)	56	10.39	3.15	.597	.665	
	28-33 (2)	33	10.97	2.58			
	34-39 (3)	42	10.38	1.99			
	40-45 (4)	42	10.36	3.03			
	46 ve Üzeri (5)	57	11.02	3.55			
	Toplam	230	10.62	2.97			
<i>Kişisel başarı</i>	22-27 (1)	56	30.63	4.70	4.165	.003**	5>1
	28-33 (2)	33	32.91	4.03			
	34-39 (3)	42	31.29	4.44			
	40-45 (4)	42	32.57	4.59			
	46 ve Üzeri (5)	57	33.51	3.15			
	Toplam	230	32.14	4.31			
Tükenmişlik Genel	22-27 (1)	56	62.57	8.75	1.552	.188	
	28-33 (2)	33	66.06	9.13			
	34-39 (3)	42	63.74	4.95			
	40-45 (4)	42	65.93	7.22			
	46 ve Üzeri (5)	57	64.35	8.72			
	Toplam	230	64.34	8.00			

** $p<0.01$

Tablo 5’te katılımcıların yaş değişkenine göre, tükenmişlik düzeyi genel puanlarında, “Duyarsızlaşma alt boyutu”, ve “Duygusal Tükenme alt boyutu” puanlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). “Kişisel başarı” alt boyutunun yaş değişkenine göre farklılık anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Post-Hoc Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi sonucunda; 46 ve üzeri yaş grubu ($\bar{x}=33.51$) öğretmenlerle 22-27 yaş arası ($\bar{x}=30.63$) öğretmen grubu arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. Kişisel başarı alt boyutu puanlarında

yaşa göre 46 ve üzeri yaş grubu öğretmenler en yüksek ortalama değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6’da katılımcıların eğitim düzeyi değişkenine tükenmişlik düzeyi puanlarında ve alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Öğretmenlerin genel tükenmişlik düzeyine yönelik ortalama değerler incelendiğinde; en yüksek ($\bar{x}=64.90$) değer ile yüksek lisans eğitim seviyesine sahip öğretmenler iken, ($\bar{x}=62.67$) değer ile en düşük doktora eğitim seviyesine sahip öğretmen grubunda olduğu gözlenmiştir.

Tablo 6. Tükenmişlik puanlarının öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Eğitim Düzeyi	N	\bar{x}	ss	F	p
<i>Duygusal tükenme</i>	Üniversite	95	21.28	5.46	1.434	.234
	Yüksek Lisans	84	22.57	6.16		
	Doktora	3	20.67	4.04		
	Diğer	48	20.46	6.66		
	Toplam	230	21.57	6.00		
<i>Duyarsızlaşma</i>	Üniversite	95	10.69	2.72	.211	.889
	Yüksek Lisans	84	10.62	3.23		
	Doktora	3	9.33	1.53		
	Diğer	48	10.56	3.09		
	Toplam	230	10.62	2.97		
<i>Kişisel başarı</i>	Üniversite	95	31.79	3.99	2.278	.080
	Yüksek Lisans	84	31.71	4.34		
	Doktora	3	32.67	4.62		
	Diğer	48	33.56	4.68		
	Toplam	230	32.14	4.31		
Tükenmişlik Genel	Üniversite	95	63.77	6.79	.358	.785
	Yüksek Lisans	84	64.90	9.32		
	Doktora	3	62.67	1.15		
	Diğer	48	64.58	8.06		
	Toplam	230	64.34	8.00		

Tablo 7. Tükenmişlik puanlarının görev yapılan okul değişkenine göre ANOVA sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Okullar	N	\bar{x}	ss	F	p	Anlamlılık
<i>Duygusal tükenme</i>	Kırgız Okulu (1)	90	21.72	6.10	.639	.529	
	Rus Okulu (2)	96	21.10	5.98			
	Türk Okulu (3)	44	22.30	5.86			
	Toplam	230	21.57	6.00			
<i>Duyarsızlaşma</i>	Kırgız Okulu (1)	90	10.92	3.51	1.524	.220	
	Rus Okulu (2)	96	10.22	2.48			
	Türk Okulu (3)	44	10.89	2.70			
	Toplam	230	10.62	2.97			
<i>Kişisel başarı</i>	Kırgız Okulu (1)	90	33.78	3.74	12.094	.000***	1>2-3
	Rus Okulu (2)	96	31.31	4.28			
	Türk Okulu (3)	44	30.61	4.46			
	Toplam	230	32.14	4.31			
Tükenmişlik Genel	Kırgız Okulu (1)	90	66.42	8.32	5.534	.005**	1>2
	Rus Okulu (2)	96	62.64	7.99			
	Türk Okulu (3)	44	63.80	6.41			
	Toplam	230	64.34	8.00			

** $p<0.01$, *** $p<0.001$

Öğretmenlerin okul türü değişkenine göre “Duyarsızlaşma” ve “Duygusal Tükenme” alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

“Kişisel başarı” alt boyutunun okul türüne göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Gruplar arası farklılık testleri sonucunda; Kırgız okulunda görev alan ($\bar{x}=33.78$) öğretmenler ile Rus okulunda görev alan ($\bar{x}=31.31$) öğretmenler ve Türk okulunda görev alan ($\bar{x}=30.61$) öğretmenler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kırgız okulunda görev alan öğretmen grubu ortalama değeri, en yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Genel tükenmişlik puanlarının okul türü değişkenine göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Gruplar arası farklılık testleri sonucunda; Rus okulunda görev alan ($\bar{x}=62.64$) öğretmenler ile Kırgız okulunda görev alan ($\bar{x}=66.42$) öğretmenler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kırgız okulunda görev alan öğretmen grubu

ortalama değeri en yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8’de öğretmenlerin mesleki deneyim yılına göre “Tükenmişlik Genel”, “Duyarsızlaşma alt boyutu” ve “duygusal tükenme alt boyutu” puanlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

“Kişisel başarı” alt boyutunun mesleki deneyim yılına göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Gruplar arası farklılık testleri sonucunda; 21 ve üzeri yıl ($\bar{x}=34.36$) deneyimine sahip öğretmenlerle 1-5 yıl arası ($\bar{x}=30.44$) deneyime sahip öğretmenler grubu ve 11-15 yıl ($\bar{x}=31.11$) arası deneyime sahip öğretmenler grubu arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. 21 yıl ve üzeri deneyime sahip öğretmen grubunun ortalama değeri en yüksek değere sahip olduğu gözlenmiştir.

Tablo 8. Tükenmişlik puanlarının mesleki deneyim değişkenine göre ANOVA sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Mesleki Deneyim	N	\bar{x}	ss	F	p	Anlamlılık
<i>Duygusal tükenme</i>	1 Yıldan Az (1)	22	21.73	5.41	0.049	.996	
	1-5 Yıl (2)	64	21.63	6.27			
	6-10 Yıl (3)	42	21.57	6.63			
	11-15 Yıl (4)	19	21.21	5.22			
	16-20 Yıl (5)	27	21.67	4.76			
	20 Yıl ve Üzeri (6)	56	21.54	6.41			
	Toplam	230	21.57	6.00			
<i>Duyarsızlaşma</i>	1 Yıldan Az (1)	22	11.27	3.35	.886	.492	
	1-5 Yıl (2)	64	10.36	2.76			
	6-10 Yıl (3)	42	10.24	2.09			
	11-15 Yıl (4)	19	11.11	2.47			
	16-20 Yıl (5)	27	10.15	2.21			
	21 Yıl ve Üzeri (6)	56	11.02	3.93			
	Toplam	230	10.62	2.97			
<i>Kişisel başarı</i>	1 Yıldan Az (1)	22	31.95	4.77	5.764	.000***	6>2-4
	1-5 Yıl (2)	64	30.44	4.52			
	6-10 Yıl (3)	42	32.40	4.05			
	11-15 Yıl (4)	19	31.11	4.74			
	16-20 Yıl (5)	27	32.07	3.75			
	21 Yıl ve Üzeri (6)	56	34.36	3.19			
	Toplam	230	32.14	4.31			
Tükenmişlik Genel	1 Yıldan Az (1)	22	64.95	6.90	2.030	.075	
	1-5 Yıl (2)	64	62.42	9.47			
	6-10 Yıl (3)	42	64.21	6.81			
	11-15 Yıl (4)	19	63.42	5.11			
	16-20 Yıl (5)	27	63.89	5.38			
	21 Yıl ve Üzeri (6)	56	66.91	8.81			
	Toplam	230	64.34	8.00			

*** $p < 0.001$

TARTIŞMA

Yapılan araştırma değerlendirilmeye alınan değişkenlere göre literatür bilgileri ışığında değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik değişkenleri incelendiğinde araştırmaya % 70,9'unun 163 kişi ile kadın, %29,1'inin 67 kişi ile erkek ve toplamda 230 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenlerin %70,4'ünün 162 kişi ile evli, %29,6'sının 68 kişi ile bekar olduğu gözlenmiştir. Katılımcılar en fazla; %24,8'i 46 ve üzeri yaş aralığında, %41,3'ü üniversite/lisans mezunu oldukları, %27,8'i 1-5 yıl deneyime sahip oldukları ve %41,7'sinin de Rus okullarında görev aldıkları tespit edilmiştir.

Araştırmada katılımcıların cinsiyet değişkenine tükenmişlik puanları ve alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların tükenmişlik düzeylerine yönelik genel ortalama değerler incelendiğinde, erkek katılımcıların, kadın katılımcılara göre yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre tükenmişlik düzeylerinin farklılaştığı çalışmalar mevcuttur. Bu durum Izgar'ın kişilerin kendini yetersiz hissetmesi, kişisel beklentileri, stres, yaş, cinsiyet, mesleki doyum gibi etkenlerin tükenmişliği etkileyeceği düşüncesini desteklemektedir (17). Nitekim, Akkoç ve Tunç tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğü personeli üzerinde yürütülen benzer bir çalışmada personelin mesleki tükenmişlik düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlerin etkisine göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmada cinsiyet değişkenine göre ele

alındığı zaman çalışanların mesleki tükenmişlik ölçeğinin alt boyutlarından duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında tükenmişlik düzeylerinin anlamlı fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (18). Aynı şekilde, Akçamete ve ark., ile Sürgevil tükenmişlik düzeylerinde cinsiyet değişkeninin etkisi olmadığı sonucuna varmıştır. Bu çalışmalar bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir (19,20). Fakat, Bayar çalışmasında cinsiyet değişkeninin anlamlı etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha az tükenmişlik yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (21). Aslan çalışmasında duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı boyutları arasında anlamlı farklılık mevcuttur (9). Duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutları cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermemektedir. Kişisel başarı ise erkek öğretmenlerde bayan öğretmenlerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun cinsiyet faktörünün dışında kişilerin kişilik yapısı ve yüksek beklentiye sahip olma durumundan kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmada katılımcıların tükenmişlik düzeyi genel puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin genel boyuttaki puanları incelendiğinde; evli öğretmenler, bekâr öğretmenlere göre yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Amasralı tarafından lise ve ilköğretim okullarında görevli olan öğretmenlere ilişkin mesleki tükenmişlik düzeylerini etkileyen değişkenlerin

incelenmesi amaçlanmış, araştırmada öğretmenlere ait medeni durum değişkenine göre öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklılaştığı tespit edilmiştir (22). Bu çalışmanın sonucu çalışmamızı desteklerken, çalışmaların bazılarında medeni durum değişkenine göre öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklılaşmadığı bulgularına ulaşılmıştır. Nitekim, Akten tarafından rehber öğretmenler üzerinde yapılan çalışmada araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilere göre mesleki tükenmişlik ölçeğinin alt boyutlarından duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında yaşanan mesleki tükenmişliğin, öğretmenlerde medeni durum değişkenine göre anlamlı farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (23). Girgin tarafından yapılan diğer bir çalışmada öğretmenlerde mesleki tükenmişlik düzeyini etkileyen unsurların incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmada öğretmenlerin mesleki tükenmişlik ölçeğinin alt boyutlarından duygusal tükenmişlik ve kişisel başarı alt boyutlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (24). Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermemektedir.

Araştırmada katılımcıların tükenmişlik düzeylerinin yaş değişkenine göre, “Duyarsızlaşma ve Duygusal Tükenme alt boyutu” puanlarında anlamlı farklılık olmadığı, “Kişisel başarı” alt boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Post-Hoc Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi sonucunda; 46 ve üzeri yaş grubu öğretmenlerle 22-27 yaş arası öğretmen grubu arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. Literatürde yer alan birçok çalışmada da yaş unsurunun mesleki tükenmişlik üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akkoç ve Tunç (2015) tarafından milli eğitim çalışanları üzerinde yürütülen çalışmada 36-45 yaş arası personelin mesleki tükenmişlik ölçeğinin alt boyutlarından olan duygusal tükenmişlik düzeyinin 56 yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan çalışanlardan daha yüksek olduğu, 26-35 yaş arası personelin duyarsızlaşma alt boyutuna ilişkin tükenmişlik düzeyinin 46-55 yaş arası çalışanlardan daha yüksek olduğu, bunun yanında 56 ve üzeri yaş grubunda bulunan çalışanların kişisel başarı alt boyutunda tükenmişlik yaşama düzeylerinin hem 18-25 yaş hem de 36-45 yaş arasında bulunan çalışanlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (18). Amasralı (2016) tarafından ortaokul ve liselerde görev yapan matematik öğretmenleri üzerinde yürütülen çalışmada da öğretmenlerin yaş gruplarına göre mesleki tükenmişlik düzeylerinin bazı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir (22). Söz konusu çalışmada duygusal tükenme alt boyutunda 26-30 yaş grubundaki öğretmenlerin 41 ve üzeri yaş grubunda bulunan öğretmenlerden, duyarsızlaşma alt boyutunda diğer yaş gruplarında bulunan öğretmenler ile kıyaslandığı zaman 26-30 yaş grubundaki öğretmenlerin, kişisel başarı alt boyutunda ise diğer yaş gruplarında yer alan öğretmenler ile kıyaslandığı zaman 36-40 yaş grubunda bulunan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Antoniou ve ark., arafından yapılan çalışmada ise büyük yaş gruplarındaki öğretmenler ile kıyaslandığı zaman genç öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (25). Ayrıca, Türkçapar öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini belirlemek için yapmış olduğu çalışmasında, öğretmenlerin

tükenmişlik puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır (26).

Araştırmada katılımcıların eğitim düzeyi değişkenine tükenmişlik düzeyi puanlarında ve alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin genel tükenmişlik düzeyine yönelik ortalama değerler incelendiğinde; en yüksek değer yüksek lisans mezunu öğretmenler ve en düşük değer ile doktora eğitim seviyesine sahip öğretmen grubunda olduğu gözlenmiştir. Ancak, Kaplan tarafından yapılan araştırmada eğitim durumu lisans olanların duygusal tükenmişlik düzeylerinin doktora olanlardan anlamlı olarak farklılaştığına ve bu farkın lisans düzeyinde olanların aleyhinde olduğu görülmüştür (27). Nitekim, Akkoç ve Tunç tarafından eğitim durumu değişkenine göre öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelendiği ve milli eğitim çalışanları üzerinde yürütülen araştırmada çalışanların mesleki tükenmişlik düzeylerinin eğitim durumlarında göre farklılık göstermediği bulunmuştur (18). Dağlı ve Gündüz tarafından yatılı ilköğretim bölge okullarında görev yapan öğretmenler üzerinde yürütülen diğer bir çalışmada da öğretmenlerin mesleki tükenmişlik yaşama düzeylerinin eğitim durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (28). Bu çalışma sonuçları bizim çalışmamız sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Literatür incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşılmaktadır. Bunun temel nedenlerinin başında öğretmenlerin farklı branşlarda ve farklı eğitim kademelerinde görev yapmalarının yattığı düşünülebilir.

Araştırmada katılımcıların genel tükenmişlik puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu sonucu bulunmuştur. Gruplar arası farklılık testleri sonucunda; Kırgız okulunda görev alan öğretmenler ile Rus okulunda görev alan öğretmenler ve Türk okulunda görev alan öğretmenler arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kırgız okulunda görev alan öğretmen grubu ortalama değer ile en yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Dinçerol tarafından yürütülen diğer bir çalışmada da farklı liselerde görev yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin görev yaptıkları lise türüne göre farklılaştığı bulunmuştur (29). Coşkun, tarafından Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi öğretmenleri ile yapılan çalışma sonucuna göre öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri görev yapılan okul türü değişkenine göre farklılaşmaktadır (30). Girgin tarafından yapılan çalışmada da ana sınıfı, ilköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri üzerinde görev yaptıkları eğitim kademesinin anlamlı bir fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalar bizim çalışmamızı destekler niteliktedir (24).

Araştırmada katılımcıların mesleki deneyim yılı değişkeni tükenmişlik düzeyleri alt boyutlarından “Tükenmişlik Genel”, “Duyarsızlaşma alt boyutu” ve “duygusal tükenme alt boyutu” puanlarında anlamlı farklılık olmadığı, “Kişisel başarı” alt boyutunda ise mesleki deneyim yılı alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 21 yıl ve üzeri deneyime sahip öğretmen grubunun ortalama değeri en yüksek değere sahip olduğu gözlenmiştir. Nitekim, Akkoç ve Tunç tarafından yürütülen çalışmada mesleki tükenmişlik

ölçeğinin alt boyutlarından olan duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarına ilişkin tükenme düzeyinin mesleki kıdemlerine göre anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir (18). Akten tarafından yapılan çalışmada araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin duygusal tükenme düzeylerinin mesleki kıdemlerine göre anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiş, elde edilen bulgulara göre en yüksek duygusal tükenme düzeyinin 2-5 yıl arasında mesleki kıdeme sahip öğretmenlere ait olduğu, bunu sırasıyla 0-1 yıllık ve 6 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır (23). Amasralı tarafından yürütülen çalışmada mesleki kıdemlerine göre öğretmenlerin mesleki tükenmişlik yaşama düzeylerinin anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur. Söz konusu çalışmada mesleki tükenmişlik ölçeğinin alt boyutlarından duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında 1-5 yıllık çalışma hayatına sahip öğretmenlerin, kişisel başarı alt boyutunda ise 16 yıl ve üzerinde çalışma hayatına sahip öğretmenlerin diğer mesleki kıdem düzeylerindeki öğretmenlere göre daha fazla mesleki tükenmişlik yaşadıkları tespit edilmiştir (22).

Araştırmada öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin de orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Demografik değişkenlere göre öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesinde; cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre yüksek ortalamaya sahip oldukları, yaş değişkenine göre yaşı büyük olanlar lehine, okul türü değişkenine göre Kırgız eğitim sistemine göre olan okullar lehine, eğitim düzeyi değişkenine göre fark olmadığı fakat puan ortalama değerlerine göre en yüksek değer yüksek lisans eğitime sahip öğretmenler lehine, medeni durum değişkenine göre evli olanlar lehine fark olduğu ve mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerini ortadan kaldırmaya ya da en aza indirmeye yönelik öğretmenlere yönelik kurs, seminer, konferans gibi faaliyetler ve çalışmalar yapılmalıdır. Bu konuda daha geniş örneklem gruplarının katıldığı benzer araştırmalar yapılmalıdır. Özellikle farklı soyo-kültürel ve coğrafi bölgelerde yaşayan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerini etkileyen çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Böylece konuya ilişkin daha geniş kapsamlı sonuçlara ulaşılabilir.

Etik Metni: Çalışmanın etik uygunluğu Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 19.10.2023 tarih ve 2023/09/10 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Maslach, C, Jackson, S. E. Maslach Burnout Inventory. 2nd ed. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.; 1986.
- Maslach C, Schaufeli WB, Leiter MP. Job Burnout. Annu Rev Psychol. Şubat 2001;52(1):397-422.
- Koçak R. Okul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Journal of Social Science. 2009;65.

- Maslach, C, Leiter, M. P. The Truth About Burnout: How Organizations Cause Personal Stress And What To Do About It. San Francisco: Jossey-Bass; 1997.
- Altay H. Antakya Ve İskenderun Otel Çalışanlarının Tükenmişliği Ve İş Tatmini Üzerine Bir Araştırma. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2014;6(12):1-17.
- Maslach C, Goldberg J. Prevention of burnout: New perspectives. Applied and preventive psychology. 1998;7(1):63-74.
- Adilogullari I, Ulucan H, Senel E. Analysis of the relationship between the emotional intelligence and professional burnout levels of teachers. Educational Research and Reviews. 2014;9(1):1-8.
- Cordes CL, Dougherty TW, Blum M. Patterns of burnout among managers and professionals: a comparison of models. J Organiz Behav. Kasım 1997;18(6):685-701.
- Aslan, N. Kars ili ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerde mesleki tükenmişlik düzeyi [Yüksek Lisans Tezi]. Kafkas Üniversitesi.; 2009.
- Güven Ö, Sezici E. Otel işletmelerinde işgörenlerin tükenmişlik düzeylerinin Maslach tükenmişlik modeline göre incelenmesi. Journal of Management and Economics Research. 2016;14(2):111-32.
- Yıldız E. Mesleki tükenmişlik ve rehber öğretmenler üzerine bir araştırma. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2012;1(33):37-61.
- Arı GS, Bal EÇ. Tükenmişlik kavramı: Birey ve örgütler açısından önemi. Yönetim ve Ekonomi Dergisi. 2008;15(1):131-48.
- Karasar, N. Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: Nobel Yayıncılık; 2016.
- Büyüköztürk, Ş, Çakmak, E, Akgün, Ö, Karadeniz, Ş, Demirel, F. Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi; 2013.
- İnce NB, Şahin AE. Maslach tükenmişlik envanteri-eğitimi formunu Türkçe'ye uyarlama çalışması. Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology. 2015;6(2).
- George, D., Mallery, P. Adım adım Windows için SPSS: Basit bir kılavuz ve referans 11.0 Güncellemesi. ABD: Pearson Education, Inc.; 2003.
- Izgar, H. Okul yöneticilerinde tükenmişlik. Nobel Yayın Dağıtım; 2001.
- Akkoç İ, Tunç Hüseyin. Örgüt Çalışanlarının Tükenmişlik Düzeylerinin Araştırılması: Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Örneği. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2015;18(34):1-21.
- Akçamete, G, Kaner, S., Sucuoğlu, B. Öğretmenlerde tükenmişlik, iş doyumu ve kişilik. Nobel Yayınevi; 2001.
- Sürgevil, O. Çalışma hayatında tükenmişlik sendromu: Tükenmişlikle mücadele teknikleri. Ankara: Nobel Yayın; 2006.
- Bayar, M. İngilizce öğretmenlerinin COVID-19 salgını süresince eğitim bilişim alanında yaptıkları canlı derslerdeki mesleki tükenmişlik deneyimlerinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi; 2021.
- Amasralı, A. Ortaokul ve lise matematik öğretmenlerinin örgütsel sinizm tutumları ile mesleki tükenmişlik düzeyleri

- arasındaki ilişki (Amasya ili örneği) [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.; 2016.
23. Akten, S. Rehber öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2007.
24. Girgin G. Öğretmenlerde tükenmişliğe etki eden faktörlerin araştırılması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2010;9(32):31-48.
25. Antoniou AS, Polychroni F, Vlachakis AN. Gender and age differences in occupational stress and professional burnout between primary and high-school teachers in Greece. Journal of managerial psychology. 2006;21(7):682-90.
26. Türkçapar Ü. Beden eğitimi öğretmenlerinin farklı değişkenlere göre tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi [İnternet]. 2011 [a.yer 15 Şubat 2024];153(153). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/article/230338>
27. Kaplan, F. B. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi ana bilim dallarındaki çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ve mesleki doyum düzeylerinin belirlenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk üniversitesi, Eğitim bilimleri enstitüsü; 2018.
28. Dağlı A, Gündüz H. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri (Diyarbakır İli Örneği). Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. 2008;(10):12-35.
29. Dinçerol, C. Tükenmişlik sendromunun mesleki tükenmişlik ve iş tükenmişliği açısından incelenmesi, öğretmenler üzerinde bir uygulama [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2013.
30. Coşkun MK. Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2012;11(41):64-77.

EXTENDED ABSTRACT

Research Problem: The aim of the study is to determine how the occupational burnout levels of teachers working in different types of schools in Bishkek province.

Literature Review: Education is the fundamental right of every individual. Its importance both for the lives of individuals and for the development of countries. It is possible to understand the importance of the teaching profession. Teachers face emotional wear and professional burnout rather than physical wear and tear due to the nature of their work. Maslach and Jackson (1) defined burnout as a chronic reaction to stressful working conditions and a three-dimensional syndrome experienced by individuals who work closely and continuously with other individuals. Burnout has symptoms just like other psychological diseases. Factors such as fatigue, disappointment, anger and a sense of failure that disturb the individual constitute the basic characteristics of these symptoms. This situation disrupts the individual's personal life and the social environment around them (4). Maslach and Jackson explained burnout under three dimensions: "emotional exhaustion", "personal accomplishment" and "depersonalization". Burnout is a syndrome that occurs in three dimensions and the dimensions are interrelated (7). In emotional exhaustion, when the individual experiences the feeling of exhaustion, he will not

want to do anything and will feel exhausted both physically and emotionally. As a result, the individual hesitates to face their current job or a different job and does not want to start a new job (1). Depersonalization appears as the second dimension of burnout syndrome. An individual experiencing depersonalization distances himself from people in the work environment and minimizes his relationships with these people to a level that allows him to continue his job (8). The third dimension of occupational burnout, which is variously characterized as personal accomplishment, personal failure, or a diminished sense of personal accomplishment. This dimension is the dimension in which the individual performs self-evaluation and manifests itself as a decrease in personal success.

Methods: The research is a descriptive survey and the professional burnout levels of teachers working in different types of schools in Bishkek. The sample study group of this research consists of a total of 230 participants, 67 men and 163 women, working in Kyrgyz, Russian and Turkish schools affiliated with the Ministry of Education in Bishkek, Kyrgyzstan, in the 2022-2023 academic year. Two different data collection tools were used in the research. "Personal Information Form" developed by the researcher was used to determine the demographic characteristics of the university students participating in the research. This form; It consists of questions about gender, age, marital status, education level, professional status and the school you work at. Maslach Burnout Inventory was developed by Maslach and Jackson and with some modifications, it was transformed into the Maslach Burnout Inventory- Educator Form by Maslach, Jackson and Schwab. The Turkish adaptation of the study was carried out by İnce and Şahin (15). The scale is a 5-point Likert type consisting of 22 items and 3 dimensions. Dimensions of the scale; emotional exhaustion, depersonalization and personal accomplishment. The emotional exhaustion subscale consists of 9 items. The depersonalization subscale consists of 5 item. The personal success dimension consists of 8 items. Data analysis was performed with the IBM SPSS Statistic 25 program. Percentage and frequency values were taken for the demographic variables of the participants (gender, age, marital status, education level, professional status and the school you work at). n the data, t test was used for pairwise group comparisons, ANOVA test was used for comparison of more than two groups, and Post Hoc Tukey Multiple Comparison test was applied to determine the statistical difference between groups.

Results and Conclusions: It was concluded that there was no significant difference in the burnout scores and sub-dimensions of the participants depending on gender. When the general average values for the participants' burnout levels were examined, it was determined that female participants had lower averages than male participants. It was determined that there were significant differences in the marital status variable of the participants' overall burnout level scores. When the scores in the general dimension of the scale are examined; It has been determined that single teachers have a lower average than married teachers. Burnout syndrome reduces the pleasure people get from their career, circle of friends or family communication. The secretion of the

happiness hormone can be achieved by doing sports. Precautions can be taken against burnout syndrome by staying away from snacks and fast food, spending time with people you love, continuing to learn, trying to share, engaging in things you love, and getting psychological support.